

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	21. juni 2001

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 22. juni 2001 – dagsordenspunkt rådsmøde (udenrigsministre) den 25.-26. juni 2001 – vedlægges Arbejdsministeriets supplerende aktuelle notat vedr. dagsordenspunkt 28 for rådsmødet.

EU-udvidelsen - arbejdskraftens frie bevægelighed

I EU er der opnået enighed om en fælles holdning om en 5-årig overgangsordning (med mulighed for ophævelse efter en reviewprocedure efter 2 år), hvor medlemslandene kan opretholde eksisterende lovgivning, for så vidt angår adgangen til deres arbejdsmarkeder for borgere fra de nye medlemslande. Hvis der mod ordningens afslutning måtte være udsigt til alvorlige forstyrrelser af arbejdsmarkederne i et eller flere af de nuværende medlemslande, kan ordningen for dette eller disse lande forlænges i op til 2 år.

Ordningen har givet anledning til, at flere kandidatlande (bl.a. Ungarn) har anmodet om en tidligere adgang til EU-landenes arbejdsmarkeder.

I forbindelse med lukning af forhandlingskapitlet om arbejdskraftens frie bevægelighed med Ungarn blev der opnået enighed om en løsning, hvori EU i tillæg til den fælles holdning afgiver en fælles erklæring om, at åbning af medlemslandenes arbejdsmarkeder vil kunne ske tidligere end den overgangsperiode, der er nævnt i den fælles holdning. I givet fald vil det kunne ske ved bilaterale aftaler.

Fra Ungarn, Litauen, Estland og Slovenien er der rettet henvendelse til EU-medlemslandene med anmodning om, at man benytter muligheden for en tidligere gennemførelse af ordningerne for arbejdskraftens frie bevægelighed. Andre ansøgerlande må forventes at rejse samme spørgsmål.

I vedlagte bilag 2 er en oversigt over EU-landenes tilkendegivelser vedrørende indgåelse af bilaterale aftaler.

Den danske grundholdning og tidsperspektivet

Danmark er en stærk fortaler for EU's udvidelse. Regeringen har arbejdet intenst herfor siden 1993 – der udestår fortsat en række forhandlingsopgaver, før målet om et helt Europa med de nye kandidatlande som medlemmer er nået.

Regeringen har på baggrund af visse kandidatlandes henvendelser foretaget en foreløbig vurdering af den forventede tilgang til arbejdsmarkedet, såfremt der gennemføres en tidlig overgang til reglerne om arbejdskraftens frie bevægelighed.

Den foreløbige vurdering forudser ikke alvorlige forstyrrelser som følge heraf på det danske arbejdsmarked. Skulle der mod forventningerne alligevel opstå alvorlige eller u hensigtsmæssige forstyrrelser, finder regeringen det mest hensigtsmæssigt at forbeholde sig retten til at indføre passende modforanstaltninger – de såkaldte sikkerhedsmekanismer.

På denne samlede baggrund finder regeringen det derfor rigtigst, at der på dette tidlige tidspunkt i optagelsesforhandlingerne erklæres en klar positiv dansk holdning til en åbning af arbejdsmarkedet fra tidspunktet for det enkelte lands medlemskab af EU. En sådan erklæring skal ses i sammenhæng med en række forudsætninger. Rent indholdsmæssigt er sagen ikke så stærkt hastende, da eventuelle bilaterale aftaler med ansøgerlandene ikke behøver at være færdigbehandlede før i løbet af foråret 2002. Med en generel dansk politisk tilkendegivelse på nuværende tidspunkt vil der således være mulighed for på et senere tidspunkt at vende tilbage til den konkrete udformning af de praktiske regler og forudsætninger.

Antallet af arbejdstagere der kan forventes fra de nye medlemslande

Der blev i forbindelse med optagelsen af Grækenland, Spanien og Portugal indført en overgangsordning på 7 år for arbejdskraftens frie bevægelighed. Efter udløbet af overgangsordningen ses en tendens til, at fordelingen af græske, portugisiske og spanske statsborgere koncentrerer sig på enkeltlande (først og fremmest Tyskland og Frankrig). I 1997 boede i alt ca. 1,8 mio. græske, portugisiske og spanske statsborgere i andre EU-lande.

Udvidelsen med Grækenland, Spanien og Portugal har ikke givet anledning til stor tilgang til Danmark. I Danmark bor der således kun i alt 3.000 personer fra Grækenland, Spanien og Portugal.

Situationen i forhold til den forestående udvidelse adskiller sig imidlertid bl.a. derved, at ikke alle lande samtidigt vil åbne deres arbejdsmarked. Alene det forhold, at Tyskland ikke kan forventes at åbne sit arbejdsmarked med det samme, vil formentlig betyde en yderligere tilgang til de øvrige nuværende EU-landes arbejdsmarkeder. Hertil kommer, at den geografiske afstand er mindre. Der er således flere faktorer, der tyder på, at antallet af arbejdstagere, der vil søge til Danmark, vil blive større end ved tidligere udvidelser.

Det er derfor nødvendigt at overveje det nærmere indhold af evt. aftaler. Dette arbejde kan afsluttes i løbet af nogle måneder og bør baseres på følgende forudsætninger:

Forudsætninger for en dansk åbning af arbejdsmarkedet

En åbning af det danske arbejdsmarked for de nye medlemslande må være karakteriseret ved følgende elementer:

1. samme aftale for alle ansøgerlande;
2. have virkning fra den dag landene bliver medlemmer;
3. omfatte alle faggrupper;
4. indeholde en sikkerhedsmekanisme (safeguard).

Sikkerhedsmekanisme

Såfremt der – imod forventning – skulle opstå forstyrrelser på det danske arbejdsmarked som følge af arbejdskraftens frie bevægelighed fra de nye medlemslande, vil Danmark gøre brug af retten til at aktivere en sikkerhedsmekanisme som indeholdt i den fælles EU-holdning. Andre lande har tilkendegivet tilsvarende.

En sikkerhedsmekanisme vil kunne bestå i, at man fra dansk side forbeholder sig ret til at lukke for yderligere tilgang til arbejdsmarkedet i tilfælde af alvorlige ubalancer på det danske arbejdsmarked. Kriterier, der bl.a. bør indgå i den samlede vurdering, er:

1. utilsigtet brug af danske sociale sikringsordninger;
2. u hensigtsmæssig udvikling i arbejdsstyrkens sammensætning, herunder med konsekvenser for lønstrukturen;
3. andre utilsigtede virkninger.

Situationen på arbejdsmarkedet kunne i denne forbindelse løbende overvåges af bl.a. de regionale arbejdsmarkedsråd i samarbejde med Landsarbejdsrådet. Arbejdsministeren kunne på baggrund af en indstilling fra/høring af Landsarbejdsrådet vurdere, om der er grundlag for at lukke midlertidigt for yderligere tilgang af arbejdskraft.

Regeringen vil til efteråret have udarbejdet de nærmere regler herfor.

Praktisk overvågning af tilflyttet arbejdskraft fra de nye medlemslande

Arbejdstagere fra de nuværende EU-lande har mulighed for fri indrejse for at tage arbejde og for dækning under fx forordning 1408 om koordination af de sociale sikringsydelser.

Man vil ved indgåelse af de bilaterale aftaler kunne forestille sig en model, hvorefter borgere i de nye medlemslande som udgangspunkt får adgang til det danske arbejdsmarked efter de regler, der gælder for andre EF-borgere. Det vil betyde, at de personer fra ansøgerlandene, der får arbejde i Danmark, vil skulle have udstedt et EF-opholdsbevis af Udlændingestyrelsen efter de regler, der gælder i EF-bekendtgørelsen. Herved vil der løbende kunne ske opgørelser af antallet af personer fra de forskellige lande, der har fået udstedt et sådant opholdsbevis. I modsætning til, hvad der gælder for arbejdstagere fra de nuværende medlemslande, vil der ved alvorlige forstyrrelser på arbejdsmarkedet kunne ske et midlertidigt stop for tilladelser til arbejdstagere fra nye medlemslande.

Hvor EF-reglerne ikke giver grundlag for at sanktionere manglende besiddelse af et EF-opholdsbevis, vil det i forbindelse med de bilaterale aftaler kunne aftales, at manglende besiddelse af opholdsbevis sanktioneres med udvisning. På samme måde vil det kunne aftales, at en person, der får arbejde inden for den 3 måneders periode, hvor der efter EF-reglerne ikke kan kræves opholdsbevis, skal have udstedt opholdsbevis.

Der arbejdes videre under disse forudsætninger.

Der forudses på nuværende tidspunkt afgivet følgende erklæring:

"EUs udvidelse udgør en historisk mulighed for at fremme stabilitet og velstand i Europa. Danmark har vedvarende været en stærk fortalere for udvidelsesprocessen og de grundlæggende principper for udvidelsesforhandlingerne. Det er derfor regeringens intention at introducere adgang til det danske arbejdsmarked for arbejdstagere fra de nye medlemslande på tidspunktet for det enkelte lands optagelse svarende til adgangen til arbejdsmarkedet for arbejdstagere fra de nuværende medlemslande. Hvis der imidlertid på et givet tidspunkt er anledning til at forvente alvorlige eller u hensigtsmæssige forstyrrelser på det danske arbejdsmarked vil Danmark kunne påberåbe sig sikkerhedsmekanismer i overensstemmelse med den vedtagne fælles holdning mellem EU-landene.

Danmark håber, at andre nuværende medlemslande også vil tilkendegive deres intention om at introducere de samme regler for arbejdskraftens fri bevægelighed på tidspunktet for det enkelte lands optagelse."

Bilag 1

Udkast til national dansk erklæring

vedrørende

EU's udvidelse og arbejdskraftens frie bevægelighed:

EU enlargement is a historic opportunity to promote stability and prosperity in Europe. Denmark has continuously been a strong supporter of the enlargement process and the basic principles for the negotiations. The Government therefore intends to introduce labour market access to workers from new member states from the time of the individual country's accession corresponding to the access of workers from current member states. If there, however, at any time is reason to expect serious or inappropriate disturbances of the Danish labour market Denmark may invoke safeguard mechanisms according to the EU common position.

Denmark hopes that other current EU member states will also express their intention to introduce the same rules of free movement of labour by the time of the individual country's accession.

Bilag 2

Oversigt over EU-landenes og EØS-landenes tilkendegivelser omkring arbejdskraftens frie bevægelighed

Sverige har bilateralt erklæret, at man vil give adgang til det svenske arbejdsmarked over for de nye medlemslande ved tidspunktet for tiltrædelse (eventuelt med en "safeguard" som indeholdt i den fælles holdning). Sverige tilkendegav at ville opfordre andre EU-lande til ligeledes at afgive nationale erklæringer. Holland har afgivet en sådan over for i hvert fald Ungarn, og har over for de andre kandidatlande mundtligt på DER/G&osla sh;teborg lovet tilsvarende erklæringer. Irland vil snarest fremsende et brev til alle kandidatlande på linje med den svenske erklæring. Tyskland og Østrig har i sagens natur ikke afgivet nationale erklæringer. Østrig har dog over for Ungarn og Slovenien tilkendegivet vilje til at indlede bilaterale forhandlinger om muligheden for gradvis åbning. UK, Frankrig og Luxembourg har på nuværende tidspunkt ikke til hensigt at afgive nationale erklæringer. Spanien og Portugal finder ikke nationale erklæringer hensigtsmæssige, og finder i stedet, at så mange EU-lande (helst EU-15 minus Tyskland og Østrig) som muligt i stedet afgiver en fælles erklæring om at ville åbne. Spanien – der i øvrigt ikke finder den svenske erklæring vidtrækkende nok – vil herudover se positivt på udbredelse af eksisterende bilaterale rammeaftaler om adgang til det spanske ar til flere lande. Italien vil overveje spørgsmålet på tidspunktet for tiltrædelse, men har allerede over for i hvert fald Litauen tilkendegivet at ville se positivt på en udvidelse af eksisterende kvoteordninger. Finland vil efter to år fra tiltrædelsestidspunktet (i overensstemmelse med review-procedure i den fælles holdning) se positivt på en åbning af arbejdsmarkedet. Grækenland har endnu ikke taget stilling, men er som udgangspunkt fleksibel i spørgsmålet om en national erklæring.

Herudover forlyder det, at Norge og Island på det kommende EØS-ministermøde måske vil afgive en erklæring på linje med den svenske. (Det bemærkes, at de nye lande ved tiltrædelsen bliver medlemmer af EØS. Inden for EØS-området anvendes EU's regler for fri bevægelighed for arbejdskraft.)